

A 2068/5

AARDRIJKSKUNDIG
WOORDENBOEK
DER
NEDERLANDEN,

BIJENGEBRAGT

DOOR

A. J. van der Aa,

onder medewerking van eenige Vaderlandsche Geleerden.

VIJFDE DEEL.

H.

Te Gorinchem, bij
JACOBUS NOORDUYN.

1844.

HURWENEN, gem. in den *Bommelerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrikt*, arr. *Tiel*, kant. *Zalt-Bommel* (8 k. d., 21 m. k., 7 s. d.), palende N. aan de Waal, O. aan Rossum, Z. aan Kerkwijk, W. aan *Bommel*.

Deze gem. bevat het dorp Hurwenen, benevens het gehucht Rozendaal en Oensel. Zij telt 62 h., bewoond door 64 huisgez., uitmakende eene bevolking van ongeveer 350 inw., die meest hun bestaan vinden in den landbouw en veeveelt.

De Herv., die hier 180 in getal zijn, onder welke 70 Ledematen, maken eene gem uit, welke tot de klass. en ring van *Zalt-Bommel* behoort. Deze gem. is tot aan het jaar 1724 door naburige Predikanten bediend, doch in het genoemde jaar werd er beroepen BERNHARDUS MAURITIUS OOSTERLITZ, die tot dus ver Conrector der Latijnsche school te Zalt-Bommel geweest was, hij werd in 1470, wegens zwakheid ontslagen, en van toen is HURWENEN weder door naburige Predikanten bediend, tot dat het andermaal eenen eigen Predikant bekwaam in HENRICUS VAN DER BANK, die er den 24 October 1751, met oplegging der handen bevestigd werd, en in 1753 van daar naar Vuren-en-Dalem verroepen is. Het beroep is eene collatie van den Heer der heerl.

De R. K., welke 170 in getal zijn, maken eene par. uit, welke tot het apost. vic. van 's *Hertogenbosch*, dek. van *Zalt-Bommel*, behoort, en door denzelfden Pastoor als Rossum en Herwaarden bediend wordt. — Men heeft in deze gem. eene school.

HURWENEN is eene heerl., die in het midden der vorige eeuw toebehoorde aan N. VAN HOITEMA, Ontvanger van het Bommelsche kwartier, later behoorde zij aan Mr. DOMINICUS SNOEK te Tiel, die haar in het jaar 1842 verkocht, aan den Heer Mr. JAN PIETER LOURENS STEENS, die, in April 1844 overleden zijnde, ze aan zijne erven heeft nagelaten.

Het d. HURWENEN, ook HARWENEN of HARWIJNEN, meestal echter HURWEN of HERWEN genaamd, ligt 6 u. Z. W. van Tiel, 1½ u. O. van Zalt-Bommel, aan den Waaldijk.

De Herv. kerk heeft eenen toren, doch geen orgel.

De R. K. kerk, aan de H. Maagd en Martelares BARBARA toegewijd, is, even als de pastoorswoning, in het jaar 1770 gebouwd.

In deze heerl. staat een oud adell. h., het Huis-te-Hurwenen genoemd. — De kermis valt in den tweeden Woensdag in November.

HURWENEN (HUIS-TE-), adell. h. in den *Bommelerwaard*, prov. *Gelderland*, arr. en 6 u. N. W. van *Tiel*, kant. en 1½ u. O. van *Zalt-Bommel*, gem. *Hurwenen*.

HURWENEN (POLDER-VAN-), pold. in den *Bommelerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrikt*, arr. *Tiel*, kant. *Zalt-Bommel*, gem. *Hurwenen*.

Deze pold. beslaat, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 526 bupd.

HURWENENSCH-UITERWAARDEN, pold. in den *Bommelerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrikt*, arr. *Tiel*, kant. *Zalt-Bommel*, gem. *Hurwenen*.

HUSDINGE, plaats, welke vermeld wordt in de kronijk van EMO, Abt van Werum, als waar diens bloedverwant en naamgenoot EMO,

(1) MATTHARI, *Anal. II*. De Schrijver van den *Tegenwoordigen Staat van Stad en Lande*, D. II, bl. 335, dwaalt, wanneer hij zegt, dat de Abt EMO Priester te Huizinge is geweest; het was de Magister EMO, naderhand Monnik in het klooster te Romerswerf.

AARDRIJKSKUNDIG
W O O R D E N B O E K

DER

N E D E R L A N D E N ,

BIJEENGEBRAGT

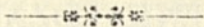
DOOR

A. J. van der Aa,

ONDER MEDEWERKING VAN EENIGE VADERLANDSCHE
GELEERDEN.

DERTIENDE DEEL.

A A N H A N G S E L.

TE GORINCHEM, BIJ
J. NOORDUYN EN ZOON.

—
1854.

met den eersten naam benoemen, zijn van meening dat zij ter verschansing gediend heeft, toen de HUNNEN, die in vorige eeuwen geheel Europa door hunne woeste strooptogten verschrikten, ook tot hiertoe doorgedrongen waren, en, behalve aan deze hoogte, ook aan de HUNNESCHANS bij het Udelermeer, aan den Hunerberg en de Hunerpoort te Nijmegen en aan meer andere plaatsen hunnen naam medegedeeld hebben. Maar zij die aan den naam DUNESCHANS de voorkeur geven, denken, dat de Hunnen welligt hunne togten nimmer tot hiertoe uitgestrekt hebben, en dat deze naam, zoo veel als hooge of groote schans te kennen gevende, door den tijd in den naam van HUNNESCHANS verbasterd zij. Hoe het zij, dit is zeker dat de vlakte die op den top van dezen berg gevonden wordt, en uit haren aard voor eene verschansing zoo uitnemend geschikt schijnt, in zware aarden wallen en diepe drooge grachten, nog op den huidigen dag de duidelijkste blijken draagt, van eenmaal door menschenhanden tot eene meer of min regelmatige plaats van verdediging ingerigt te zijn. De verschillende, met dezen gelijklopende namen, welke wij in Gelderland aantreffen, brengen er ons ligtelijk toe, om haar allen uit die ééne bron af te leiden; het stilzwijgen der geschiedenis laat ons hier omtrent onzeker. Opzettelijke ontgravingen en nasporingen, daarin door Dr. L. J. F. JANSSEN ten jare 1843 bewerkstelligd, hebben overblijfselen zoowel van Oud-Germaanschen, als Romeinschen en Frankischen oorsprong aan het licht gebracht, welke thans nog bij den eigenaar der schans, Baron van BRAKEL van DOORWERTH, bewaard worden, en van die onderzoekingen zijn de uitkomsten bekend gemaakt. Met verbazing ziet de wandelaar van deze steile hoogte bijna regt in den Rijn neder en laat aan de overzijde, met verrukking zijn oog weiden over de Betuwe, die hier, met hare velden en rijke beemden, met hare dijken en tallooze torens, in hare geheele uitgestrektheid voor hem ligt, tot daar de Nijmeegsche hoogten het gezicht beperken.

HUNSE (DE-GROOTE-EN-LUTTEKE-WITTE-), twee zandbelten, prov. *Drenthe*, gem. *Odoorn*, ter plaatse, waar men wil, dat de voorm. stad HUNSOU zou gelegen hebben.

* HUNSEL, gem., bevat mede de b. Smitsstraat. De inw. van het d. HUNSEL, onder welke men 400 Communicanten telt, maken eene par. uit, welke tot het vic. apost. van *Limburg*, dek. van *Weert*, behoort, en door eenen Pastoor en eenen Kapellaan bediend wordt.

* HUNTHUM, reg. 5, staat: *Hoverschans lees: Sterreschans HURK*, geh., prov. *Noord-Brabant*, arr., kant. en 25 min. W. ten Z. van *Eindhoven*, gem. en ruim $\frac{1}{4}$ u. W. van *Strijp*; met 25 h. en 190 inw.

* HURWENEN paalt O. en Z. aan *Rossum*, Z. W. aan *Kerkwijk*; bevat, behalve het d. Hurwenen, alleen een gedeelte van het geh. *Oensel*; beslaat, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 641 bund. 8 v. r. 55 v. ell., waaronder 526 bund. 56 v. r. 42 v. ell. belastbaar land; telt 88 h., bewoond door 104 huisgez., uitmakende eene bevolking van ongeveer 560 inw. Men heeft er 320 Herv., onder welke 150 Ledematen. — Reg. 15, staat: 1470, lees: 1740, — Het beroep van den Predikant is eene collatie van den Heer van *Rossum*. — De R. K., die er 240 in getal zijn, onder welke 140 Communicanten, maken eene par. uit, welke voorheen door den zelfden Pastoor als *Rossum* en *Heerewaarden*, bediend werd, doch sedert het jaar 1843 eenen eigen Pastoor verkregen heeft. — Men heeft in deze gem. eene school, welke gemiddeld door 80 leerlingen bezocht wordt. — De heerl. is na het overlijden van Mr. DOMINICUS SNOEK

te Tiel, in 1842, overgegaan aan den Heer Mr. JAN PETER LOURENS STEENS ZIJNEN, die, den 24 Maart 1844 overleden zijnde, ze aan zijne erven heeft nagelaten, welke haar thans nog bezitten. — Het d. HURWENEN of HURNE, ligt 1 u. O. van Zalt-Bommel, aan den Waaldijk. Men telt er in de kom van het d. 55 h. en 400 inw. — De Herv. kerk, in 1640 uit het puin van de vorige opgetrokken, was een klein langwerpig vierkant gebouw, met eenen toren, doch zonder orgel; zij is echter, in het jaar 1846, 7 ell. langer gemaakt en op dat gedeelte 2 ell. verbreed.

* HURWENEN (HUIS-TE-), beslaat, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 1 bund. 78 v. r. 50 v. ell., en wordt in eigendom bezeten door de erven van den Heer JAN PETER LOURENS STEENS ZIJNEN, woonachtig te Nijmegen.

HURWENENSCHÉ-KIL, water, prov. *Gelderland*, gedeeltelijk gem. *Hurwenen* en gedeeltelijk gem. *Zalt-Bommel*. Het is eene breede waterplas in de Hurwenensche-waarden, welke uitwatert op de Waal, door een sluisje met twee puntdeuren in de kade van den uiterwaard, wijd 2,24 ell. en liggende 1,66 ell. beneden middelbare eb.

* HURWENENSCHÉ-UITERWAARDEN liggen gedeeltelijk gem. *Zalt-Bommel*, gedeeltelijk gem. *Hurwenen*, en palen N. aan de Waal, O., Z. en W. aan den Waaldijk. Zij beslaan, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 275 bund. 25 v. r., waaronder 250 bund. schotbaar land, als: onder *Zalt-Bommel*, volgens het kadaster, 65 bund. 68 v. r. 90 v. ell. en het overige onder *Hurwenen*, en zijn gedeeltelijk ten Noorden voorzien van eene zomerkade, den *Oversen-dam* genaamd. In 1843 is op deze waarden, onder *Hurwenen*, een steenoven gebouwd, welke voor een der voornaamste van *Gelderland* kan gehouden worden.

* HUSHOVEN heeft eene gemeenteschool voor dit en de bijliggende geh. *Boshoven* en *Laar*, welke door 150 kinderen bezocht wordt.

HUSKEN, geh., prov. *Limburg*, arr. en 4 u. O. van *Maastricht*, kant., gem. en 20 min. N. van *Heerlen*; met 8 h. en 40 inw.

* HUSSCHENBERG ligt 10 min. O. van *Geul*.

§ HUT, bij het kadaster LAMMERSHUT, geh., prov. *Noord-Brabant*, arr. en 4½ u. Z. O. van *Eindhoven*, kant. en 2 u. Z. Z. W. van *Asten*, gem. en 1½ u. Z. van *Someren*, op de grenzen van *Limburg*; met 10 h. en ongeveer 60 inw. — Er stond vroeger slechts een eenig huis in de heide, doch later zijn links en regts op grooten afstand van de eerste hut, huizen in de heide aangelegd, welke nu te zamen als een gehucht, onder den naam van *Hut*, bekend staan.

§ HUTTEN (DE), alleen staande huizen, onder de benaming van *Maarheeshut*, van de *Venshut*, *Pastoorshut* en *Cache-ra'shut*, prov. *Limburg*, distr., arr. en 4½ u. van *Roermond*, kant. en gem. *Weert*. De eerste is gelegen halfweg *Weert* en *Maarheeze*, de tweede ten N. van *Weert*, op de grenzen van de prov. *Noord-Brabant*, en de derde en vierde op halfweg *Weert* en *Budel*, allen in de heide. De laatste, waaraan een Fransch Officier, van wien het zijn naam ontleent, vóór veertig jaren het eerste zijne zorg wijdde, is, sedert het jaar 1859, door den tegenwoordigen eigenaar, den Heer LIBERT NEVEN, van *Maastricht*, in eene fraaije hofstede herschapen.

HUURINKSCHE-BRUG, houten brug, prov. *Gelderland*, gem. *Overasselt*, 2½ u. Z. van *Nijmegen*, in den grooten weg tusschen *Nijmegen* en *Grave*.

* HUYFORT, eigenlijk HUYGVOORT, ligt 5½ u. Z. W. van 's *Her-togenbosch*. Men telt er 8 h. en ruim 40 inw.